

УДК 339.5.

*Іринчина І.Б.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі,
ВДНЗ Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Проблематика сучасного економічного розвитку потребує чіткого визначення пріоритетів. Це передбачає ретельний моніторинг національних економічних інтересів й перегляд якісної та кількісної структури зовнішньої торгівлі на її відповідність трендам розвитку міжнародної торгівлі.

Динаміка світового економічного розвитку обумовлює необхідність побудови новітніх швидко адаптивних моделей національного економічного розвитку, які б забезпечували ефективну прибуткову інтеграцію її суб'єктів господарювання до міжнародної торговельної системи. Особливо актуальними теоретико-прикладні здобутки даного спрямування є для країн з трансформаційною економікою. За умов, коли сучасна міжнародна політика є втіленням інтересів окремих держав – найпотужніших суб'єктів світового економічного простору, а роль транснаціоналізації бізнесу та капіталу набуває провідного значення, Україна, економіка якої не характеризується наявністю вагомих порівняльних і конкурентних переваг, в особі визнаних, потужних експортоорієнтованих компаній - потребує вироблення чіткої макроекономічної моделі інтеграції у міжнародне бізнес-середовище з чітко встановленими 3-5 пріоритетними векторами у товарній структурі зовнішньої торгівлі, у ролі єдиного можливого напрямку прибуткового розвитку на перспективу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У контексті зазначених тенденцій трансформація «багато пріоритетної» стратегії розвитку зовнішньої торгівлі України, від якої на понад як 60% залежить добробут нації є вкрай актуальною. Питання зовнішньоторговельних орієнтирів завжди було актуальним, а тому його постійно досліджували і досліджують зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких варто відзначити: Р. Вернона, Ч. Джонсона, І. Кірцнера, П. Кругмана, А. Маршалла, Дж. Міля, Б. Оліна, М. Познера, Д. Рікардо, А. Смітта, Р. Солоу, Е. Чемберліна, Й. Шумпетера, Ф. Хайєка, Г. Хамела, Е. Хекшера, Дж. Хікса, О. Білоруса, Б. Губського, Т. Циганкової, Д. Лук'яненка, Ю. Пахомова, А. Поручника, Ю. Солодковського та багатьох інших.

Проте динаміка економічного розвитку світового господарства спонукає до подальшого дослідження потенціалу посилення конкурентних позицій України. Основоположною проблематикою подальшої дослідницької роботи є симбіоз науки і практики при визначенні конкретних 3-5 пріоритетів, що будуть покладені в основу зовнішньоторговельної діяльності України в найближчій перспективі.

Постановка завдання. Дослідження національного економічного потенціалу України та виявлення й обґрунтування напрямків посилення конкурентних позицій країни на світових ринках шляхом з'ясування чітких пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності на подальші 10–20 років.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика розробки системного підходу до ефективного використання зовнішньоторговельної присутності держав у глобальному світо господарському просторі вимагає побудови механізму впливу міжнародної торгівлі на економічне зростання держав. Це, в свою чергу, стане передумовою рентабельного функціонування національних економік в особі її бізнес суб'єктів на міжнародних ринках товарів і послуг в умовах асиметрії глобального розвитку. Аналіз потенціалу присутності України на пріоритетних для неї, згідно абсолютних та порівняльних переваг, сегментах світо господарської системи передбачає приведення їх у відповідність трендам міжнародного торговельного розвитку. Серед трендів, встановлено 2 вектори – перший, спрямовано на інноваційність розвитку виробництва будь якої виробничої сфери ринку товарів, сировини чи послуг. Другим вектором є подальший розвиток базових виробництв, в першу чергу, по забезпеченню продовольчої безпеки розвитку людства. З огляду на вище означене, наполягатимемо на виокремленні 1) енергетичної сфери, 2) ринку АПК та 3) інновацій, як передумови конкурентного розвитку національного ринку АПК та енергетичної сфери - в ролі пріоритетів стратегічного розвитку зовнішньоторговельної діяльності України.

Отож, ми вбачаємо необхідність концентрації уваги при трансформації товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України суто на 3-х пріоритетах за умов загострення кризових явищ. В імпорті – пріоритетом вважаємо суто енергетичну сферу, проблематика деформованих зв'язків у якій потребує негайного вирішення. Тут визначальним рішенням є мотивація з боку держави інноваційного розвитку насамперед енергетичної сфери, що передбачає пошук альтернативних варіантів забезпечення потреб національної економіки та життєдіяльності населення. Прискорення світового інноваційного економічного розвитку є трендом – Україна повинна відповідати йому, що є єдино можливим шляхом втримання наявної та розширення прибуткової присутності національного експорту на світових ринках товарів та послуг. Інновації є 2-м пріоритетом, на якому ми наполягаємо. Проте, брак фінансових ресурсів, які є передумовою інноваційного розвитку держав в особі їх суб'єктів господарювання, вимагає чіткої орієнтації суто, з одного боку, на енергетичній сфері, з іншого, на сфері АПК, експортна орієнтація якої є, на нашу думку, 3-м пріоритетом зовнішньоторговельного національного розвитку.

Сконцентруємо дослідження на проблематиці ефективного експортоорієнтування АПК України. Агропромисловий комплекс з точки зору товарної номенклатури включає в себе харчові продукти, що можна поділити на продукти тваринного та рослинного походження, добрива та сільськогосподарську техніку. Зокрема, з точки зору СОТ, агропромисловий комплекс включає в себе 21 категорію товарів, наприклад, категорія 1 – «Живі тварини», категорія 2 – «М'ясо» тощо й всі вони носять першочергове значення для забезпечення підґрунтя – здорової робочої сили для усіх галузей та підгалузей світо господарської системи [1].

На сьогодні Україна є одним з ключових гравців на світовій арені в секторі виробництва сільгосппродукції, що зумовлює розвиток внутрішнього і глобального ринків у паралельних напрямках. За підрахунками ФАО ООН, потенціал України у вирішенні проблематики продовольчої безпеки Світу складає 1 млрд. чоловік [2]. На сьогодні, безперечно, провідна роль тут належить рослинництву. Зокрема, ринок зерна є системо утворюючим інтегрованим ринком АПК України, що має значний виробничий та експортний потенціал. Діяльність агросектору охоплює територію в 41,5 млн га – це 70% від площі України. За даними Держкомстату, посівні площі зернових культур складають 58% загальнодержавних посівних площ, частка зерна в загальній вартості продукції рослинництва досягає 40%. Експорт продукції АПК в минулому році склав 17 млрд. дол. США, було експортовано 32, 122 млн. т зерна.

В структурі експорту зернових найбільшу частку 62% з обсягом у 20,1 млн. т склала кукурудза, майже третину – 29% з обсягом у 9,4 млн. т склала пшениця. Таким чином, кукурудза і пшениця разом забезпечили 91% експорту зернових України. Ячмінь, з обсягом у 2,4 млн. т зайняв майже 8%, інші зернові склали дещо більше 1%.

Основними країнами-імпортерами зерна з України є країни СНД, Великобританія, Франція, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Швейцарія, Італія, Данія, Норвегія, Австрія, Швеція, Бразилія та деякі африканські країни. Найбільш залежними від імпорту пшениці є країни північної Африки, такі як Алжир, Марокко, Єгипет та країни Азії (Іран, Йорданія, Пакистан, Корея та ін.).

Країни ЄС - найбільший купівельноспроможний імпортер сільськогосподарської продукції у світі, тому експорт аграрних товарів з боку українських виробників орієнтований передусім на цей регіон. Загалом на країни Європи припадає 35-40% експорту української пшениці.

Нині світовий ринок зерна контролюють п'ять основних експортерів: США, Аргентина, Бразилія, Україна, Канада, Австралія. Сумарні експортні пропозиції зерна з боку основної «п'ятірки» експортерів складають понад 83% усього об'єму світової торгівлі. США є найбільшим експортером зерна. Третина посівних площ Сполучених Штатів засівається спеціально для продажу за кордон. Серед зернових в США провідне місце займають кукурудза та пшениця, значна частина яких поступає на експорт.

Важливо виділити низку чинників, що негативно впливають на рішення держави щодо експортоорієнтування аграрного ринку:

- 1) відсутність стратегічного планування;
- 2) дефіцит бюджету;
- 3) багаторічна політична криза.

Вважаємо, першочерговим до вирішення 1-й пункт, який має стосуватися як мікрорівня – підприємств, так і макрорівня – держави. Враховуючи, що критерієм адаптації підприємства до світових ринкових умов господарювання є рівень конкурентоспроможності, можна відстежити взаємозв'язок між конкурентоспроможністю країни в цілому, її підприємств, товарів, а вже потім визначити ті фактори, які впливають на кожен з них. Так, про конкурентоспроможність національної економіки свідчить наявність конкурентоспроможних галузей, яка, в свою чергу, реалізується тільки через виробничо-господарську діяльність підприємств, що в ній працюють. Тоді як, конкурентоспроможність продукції є лише окремою частиною в комплексі цілей підприємства поряд з його можливостями та ринковою активністю.

Міжнародна конкурентоспроможність є найважливішою комплексною характеристикою якісного стану товарів, суб'єктів господарювання, їх структурних змін, порівняно з відповідними аналогами інших країн. Конкурентоспроможність має характеризувати, визначену пріоритетною, експорторієнтовану галузь України – тобто здатність якісних та вартісних характеристик її продукції відповідати вимогам конкурентного світового ринку та бути засобом повного задоволення потреб споживача, забезпечуючи при цьому високий рівень доходів його виробнику. Пропонуємо наступний алгоритм оцінки відповідності міжнародному рівню конкурентоспроможності національного продукту, підприємства, галузі й держави у цілому (рис. 1).

До складових механізму підвищення конкурентоспроможності вітчизняного зерна на внутрішньому та зовнішньому ринках можна віднести такі організаційно-економічні заходи, які розкривають сутність стратегічного планування макроекономічного рівня:

- стимулювання національного виробництва високоякісних продовольчих зернових культур. Стимулюючими інструментами можуть бути використані як нові (наприклад, дотації на "класність" зерна), так і вже діючі дотаційні системи; важливо при цьому забезпечити доступність, прозорість та справедливість розподілу дотацій між товаровиробниками;

- цінова підтримка зерновиробників шляхом підвищення ефективності діючого механізму державного цінового регулювання. Так, проведення держзакупівель зерна не за мінімальними, а за ринковими цінами сприятиме подоланню залежності аграріїв від монополістичної ціни зернотрейдерів, зростанню рентабельності зерновиробництва, інвестицій у його якісний інноваційний розвиток;

- спрямування товарних потоків зерна із непрозорих каналів реалізації до організованих збутових систем, зокрема, оптових ринків сільськогосподарської продукції. Створення мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції сприятиме справедливому ціноутворенню, подоланню інформаційної асиметрії ринку, збільшенню обсягів товаропотоків між аграрними та переробними секторами внутрішнього ринку зерна, становленню рівноправних економічних відносин між суб'єктами даних секторів;

- посилення державного контролю за процесом визначення "класності" зерна на елеваторах шляхом створення та забезпечення функціонування регіональних незалежних лабораторій якості зернових культур;

- посилення державного контролю за експортно-імпортними операціями на зерновому ринку України; стимулювання тих експортерів українського зерна, які забезпечують конкурентоспроможність продукції на світовому ринку не за рахунок демпінгових цін, а завдяки її високій якості, екологічній чистоті та безпеці, за рахунок розвитку системи логістики;

- підвищення якості зернозберігаючих послуг, їх сетрифікація відповідно до вимог міжнародних стандартів;

- вдосконалення діючих національних стандартів якості зернових культур з урахуванням досвіду стандартизації провідних зернових держав, їх гармонізації з міжнародними нормами та стандартами;

- стимулювання впровадження екологічно чистих технологій у зерновому господарстві, створення ринку екологічно чистої аграрної продукції тощо.

Окрім того, досліджуючи механізми впливу міжнародної торгівлі на економічне зростання держав, слід насамперед розглядати питання відповідальності самої держави за економічні наслідки участі у міжнародному торговельному середовищі внаслідок застосування зовнішньоторгівельної політики протекціонізму чи лібералізації у різних їх модифікаційних формах.

Для оцінки ролі держави у сприянні власному економічному зростанню в сфері міжнародної торгівлі слугує: індекс загального обмеження торгівлі (OTRI the Overall Trade Restrictiveness Index), тарифний індекс обмеження торгівлі (TRI the Tariff Restrictiveness Rating), нетарифний індекс обмеження торгівлі (NTRI the Nontariff Restrictiveness Index), індекс сприяння торгівлі, індекс ведення бізнесу тощо [8].

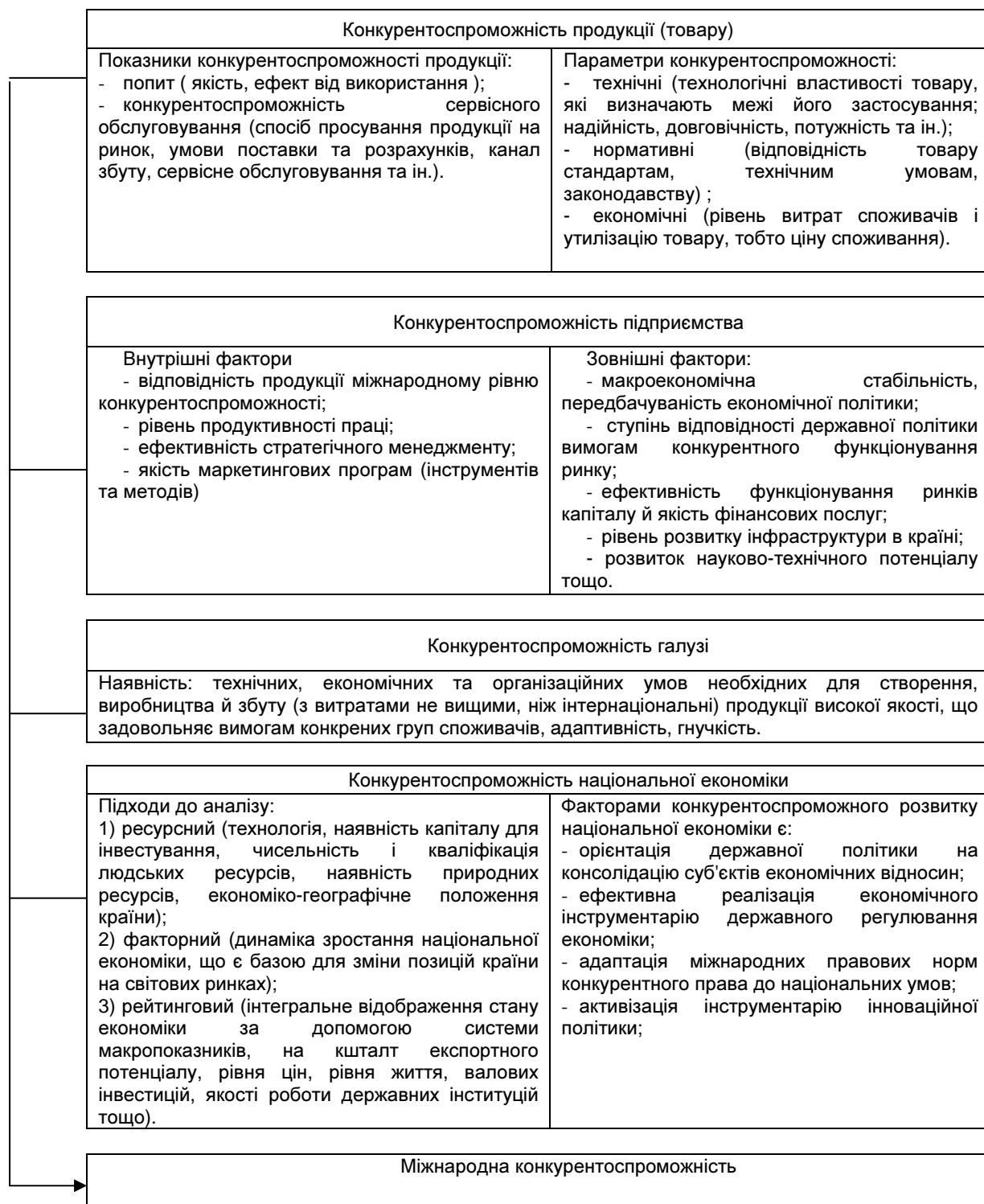

Рис. 1. Алгоритм формування міжнародної конкурентоспроможності

Джерело: розроблено автором на основі даних [3]

Історичний досвід засвідчує ефективність національної політики протекціонізму виключно за умов Світових фінансово-економічних криз (катаклізмів) (депресії), як виправданий режим захисту внутрішнього ринку й забезпечення умов отримання прибутку для національного товаровиробника. За інших, сприятливих умов, держава може максимізувати прибутки внаслідок участі у міжнародній торгівлі, лібералізуючи систему регулювання: досвід Гану, Індонезії, Південної Кореї, Польщі, Малайзії, Сінгапуру, Тайваню, Уганди, Чілі та ін. Проте, стосовно політики лібералізації, досвід переконливо застерігає від завищених очікувань внаслідок її впровадження у зовнішньоторговельній та зовнішньоекономічній діяльності резидентів. Без виваженої стратегії диверсифікації присутності на міжнародних ринках, з прорахунком рівня міжнародної конкурентоспроможності експортоорієнтованих

товарів і послуг, державу може очікувати зворотній ефект – ефект втрат внаслідок інтеграції у відкритий світо господарський простір. Цінним є досвід Колумбії (1951 – 1998 рр.), Угорщини (1971 – 1998), Мексики (1951 – 1998рр.) Мексики (1951 – 1998) Філіпіни (1951 – 1998). Отже, механізм впливу міжнародної торгівлі на економічне зростання держави залежить не тільки від зовнішніх умов, а й внутрішніх, які створює відповідна зовнішньоторговельна політика, тому й дія зовнішніх механізмів впливу буде варіативною внаслідок застосування державою різних за якісними та кількісними характеристиками інструментів та механізмів регулювання.

Висновки з проведеного дослідження. Максимізація економічного результату участі держави у міжнародній торгівлі знаходиться у прямо пропорційній залежності від відповідності експортних потоків як національним економічним інтересам, так і трендам розвитку світових ринків товарів послуг та сировини. Аналіз національного економічного потенціалу України дозволив виявити й обґрунтувати напрямки посилення конкурентних позицій країни на світових ринках шляхом виокремлення чітких пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності. А саме, 1) у структурі імпорту – енергетична сфера, 2) у структурі експорту – АПК й 3) інноваційний розвиток енергетичної сфери та АПК. У цьому ж векторі дослідження цінним для практичного опрацювання є розробка конкретики у знаходженні консенсусу інтересів бізнесу, означених експортно/імпортних сфер та держави. З одного боку, акумуляція зусиль компетентних державних структур для оцінки національних економічних інтересів й відповідна міжнародна договірна діяльність для реалізації національних економічних інтересів. За матеріалами проведеного дослідження у найближчі 10 -20 років це концентрація фінансових та професійних ресурсів на 3-х пріоритетах: АПК, енергетика, інновації. З іншого боку, досягнення основоположної мети бізнесу - максимізації прибутку, з урахуванням й запровадженням інноваційних моделей розвитку, випробуваних провідними суб'єктами світового ринку енергетики та АПК у повній відповідності як трендам міжнародної торговельної діяльності, так і на основі національних економічних інтересів. Отож, симбіоз науки й практики, бізнесу й держави у питанні реалізації 3-х пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності України в найближчі 10 років стане запорукою результативності й рентабельності національних інтеграційних намірів.

Бібліографічний список

1. Alfred Marshall, Principles of Economics (London: Macmillan and Co. 8th ed. 1920).
2. Власов В.І. Підтримка сільгоспвиробників у зарубіжних країнах / В.І. Власов // Економіка АПК. – 2013. – № 5. – С. 22-26.
3. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2013-2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Доповідь продовольчої та сільськогосподарської організації ООН [Електронний ресурс]: вересень, 2010 р. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
5. Коркунов И.Н. Цели и задачи обеспечения продовольственной безопасности КНР / И.Н. Коркунов // Продовольственная безопасность КНР и роль государственного регулирования. – М. : РАН, Институт Дальнего Востока, 2012. – С. 9-44.
6. Купман Р. Державне регулювання сільського господарства в розвинених країнах / Р. Купман // Пропозиція. – 1996. – № 6. – С. 8-9.
7. Marketing Management Paperback – 2009 by Philip Kotler and Kevin Keller [Electronic resource]. – Mode of access: <http://collegetextbookshub.com/marketing-management-by-philip-kotler-and-kevin-keller/>
8. Найбільші агрохолдинги України 2014 (демо-версія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agrisurvey.com.ua/uk/services/multiclient/agroholding>
9. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер ; пер. с англ. В.Д. Щетинина. – М. : Международные отношения, 1993. – 49 с.
10. Рослинництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Украине нужна единая программа развития как мирового экспортера зерна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1009322>
12. Шпаар Д. Реформа Общей аграрной политики в Евросоюзе и ее последствия для ФРГ / Д. Шпаар, К. Беме // АПК: экономика, управление. – 2009. – № 7. – С. 67-76.

References

1. Marshall, Alfred (1920), *Principles of Economics*, London: Macmillan and Co. 8th ed.
2. Vlasov, V.I. (2013), "Support for farmers in foreign countries", *Ekonomika APK*, no. 5, pp. 22-26.
3. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* [State Statistics Service of Ukraine], *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013-2015 rr.* [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013-2015] available at: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Report of the Food and Agriculture Organization : September 2010, available at: <http://un.org>.

5. Korkunov, I. (2012), "Goals and objectives of food security in China", *Prodovolstvennaya bezopasnost KNR i rol gosudarstvennogo regulirovaniya*, Moscow: Russian, pp. 9-44.
6. Kupman, R. (1996), "State regulation of agriculture in the developed countries," *Propozytsiia*, no. 6, pp. 8-9.
7. "Marketing Management Paperback – 2009 by Philip Kotler and Kevin Keller", available at: <http://collegetextbookshub.com/marketing-management-by-philip-kotler-and-kevin-keller/>
8. "The largest agricultural holdings in 2014 Ukraine (demo version)", available at: <http://agrisurvey.com.ua/uk/services/multiclient/agroholding>
9. Porter, M. (1993), *Mezhdunarodnaya konkurentsya* [International competition], Translated from the English V.D. Schetinina, Mezhdunarodnie otnosheniya, Moscow, Russia, 49 p.
10. *Roslynyctvo* [Plant], available at: <http://ukrstat.gov.ua>
11. "Ukraine needs a single development program as a world exporter of grain", available at: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1009322>
12. Shpaar, D. and Beme, K. (2009), "General Agrarian Reform Policy in Evropean Union and its effect on FRG", *APK: ekonomika, upravleniye*, no. 7, pp. 67-76.

Іринчина І.Б. ПРИОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Мета. Дослідження національного економічного потенціалу України та виявлення й обґрунтування напрямків посилення конкурентних позицій країни на світових ринках шляхом з'ясування чітких пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності на подальші 10–20 років.

Методика дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вчених, нормативні та законодавчі акти України з питань інноваційного експортоорієнтованого розвитку. У процесі дослідження використовувалися такі методи: абстрактно-логічний (для виявлення сутності інноваційного розвитку АПК та енергетичної сфери), монографічний (при вивченні особливостей експортоорієнтованого розвитку національних економік), балансовий (для оцінки інноваційної привабливості), системний аналіз (для дослідження можливостей удосконалення інноваційного забезпечення національного економічного розвитку), моделювання та прогнозування - з метою визначення основних напрямків стратегічного розвитку зовнішньої торгівлі України при визначенні пріоритетів її найближчого, в тимчасовому аспекті, розвитку.

Результати. Розроблено концептуальні підходи щодо ефективного функціонування у світо господарській системі при умові консенсусу між національними економічними інтересами та трендами міжнародної торгівлі.

Означена варіативність наслідків інтеграції держави до світо господарської системи внаслідок обрання політики протекціонізму чи лібералізації. Визначено показники для оцінки результативності зовнішньоторговельної політики.

Проаналізовано потенціал розвитку АПК в якості пріоритетної статті експорту України.

Наукова новизна. Полягає у визначенні теоретичних положень та виробленні концептуального підходу щодо стратегії зовнішньоторговельної діяльності України на подальші 10-20 років в якості стратегічного розвитку.

Обґрунтовано необхідність концентрації інноваційних зусиль для підтримки та активізації діяльності у сфері АПК та енергетичній - як пріоритетів на підставі національних економічних інтересів.

Об'єднані підходи до оцінки конкурентного розвитку національної економіки, як складової конкретного товару, підприємства, галузі щодо їх відповідності міжнародному рівню.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є підґрунтям для вирішення практичних проблем щодо удосконалення інноваційного забезпечення експортної діяльності у сфері АПК та енергетиці.

Проведено оцінку експортного потенціалу України та визначено сферу АПК в якості пріоритетної. У структурі імпорту пріоритетною визначена енергетична сфера. Інноваційний розвиток покликаний сприяти конкурентоздатності енергетики і АПК у наступні 10-20 років розвитку.

Ключові слова: АПК (агропромисловий комплекс), державна система регулювання економіки, енергетична сфера, інновації, пріоритети зовнішньої торгівлі України, світове господарство, тренди міжнародної торгівлі.

Irynychyna I.B. PRIORITIES OF FOREIGN TRADE DEVELOPMENT OF UKRAINE

Purpose. The study of national economic potential of Ukraine and defining their basis and on the basis of monitoring the trend of world trade 3-5 clear priorities for the development of foreign trade in the next 10-20 years.

Methodology of research. Theoretical and methodological basis of the study were the fundamental principles of modern economic theory, scientific works of scientists, regulatory and legislative acts of Ukraine on innovative export-oriented development. In the process, the study used the following methods: abstract and logical (to identify the nature of the innovative development of agribusiness and the energy sector), monographic (the study of the features of export-oriented development of national economies), balance (to assess the attractiveness of the innovation), systems analysis (for the study of possibilities for the improvement of innovation ensuring national economic development), modeling and forecasting - to determine the main directions of strategic development of Ukraine's foreign trade in determining the priorities of its nearest, in terms of time, development.

Findings. Conceptual approaches to the effective functioning of the national economy of Ukraine into the world economic system provided a consensus between national economic interests and trends of world trade.

Denotes the variability of the impact of integration in the investigation of election protectionism or liberalization. Indices assess the impact of foreign policy.

Analyzed the potential of agribusiness development as a priority export item in Ukraine.

Originality. It consists in determining the theoretical positions and the creation of a conceptual approach with

respect to the strategy of foreign economic activity of Ukraine in the next 10 - 20 years as a strategic development.

The necessity of concentration of innovation in the field of energy and agribusiness as the priority of the structural elements of foreign trade of Ukraine. Combined approach to the assessment of the competitive development of the national economy as a component of a particular product, the company, the industry relative to their relevant international standards.

Practical value. The results of the study are the basis for the solution of practical problems concerning improvement of innovative software export business in the field of agriculture and energy.

Assessment of the export potential of Ukraine and determine the scope of agribusiness as a priority. The structure of imports designated priority energy sector. Innovative development should contribute to the competitiveness of energy and agribusiness for the next 10 - 20 years of development.

Key words: APK (agribusiness), the state system of regulation of the economy, innovation, priorities of Ukrainian foreign trade, the world economy, trends in world trade, energy.

Иринчина И.Б. ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ

Цель. Исследование национального экономического потенциала Украины, выявления и обоснование направлений усиления конкурентных позиций страны на мировых рынках путем выяснения четких приоритетов внешнеторговой деятельности на последующие 10-20 лет.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой исследования стали фундаментальные положения современной экономической теории, научные труды ученых, нормативные и законодательные акты Украины по вопросам инновационного экспортоориентированного развития. В процессе исследования использовались следующие методы: абстрактно-логичный (для выявления сущности инновационного развития АПК и энергетической сферы), монографический (при изучении особенностей экспортоориентированного развития национальных экономик), балансовый (для оценки инновационной привлекательности), системный анализ (для исследования возможностей усовершенствования инновационного обеспечения национального экономического развития), моделирование и прогнозирование – с целью определения основных направлений стратегического развития внешней торговли Украины при определении приоритетов ее ближайшего, во временном аспекте, развития.

Результаты. Разработаны концептуальные подходы относительно эффективного функционирования национальной экономики Украины в Мировой хозяйственной системе при условии консенсуса между национальными экономическими интересами и трендами мировой торговли.

Обозначена вариативность результативности интеграции вследствие избрания политики протекционизма либо либерализации. Определены показатели оценки результативности внешнеторговой политики государства.

Проанализировано потенциал развития АПК в качестве приоритетной статьи экспорта Украины.

Научная новизна. Состоит в определении теоретических положений и создании концептуального подхода относительно стратегии внешней экономической деятельности Украины на ближайшие 10 – 20 лет в качестве стратегического развития.

Обоснована необходимость концентрации инноваций в сфере энергетики и АПК как приоритетных внешнеторговых структурных элементов Украины.

Объединены подходы к оценке конкурентного развития национальной экономики, как составляющей конкретного товара, предприятия, отрасли относительно их соответствию международному уровню.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основанием для решения практических проблем относительно усовершенствования инновационного обеспечения экспортной деятельности в сфере АПК и энергетики.

Проведена оценка экспортного потенциала Украины и определено сферу АПК в качестве приоритетной. В структуре импорта приоритетной обозначена энергетическая сфера. Инновационное развитие должно способствовать конкурентоспособности энергетики и АПК на последующие 10 – 20 лет развития.

Ключевые слова: АПК (агропромышленный комплекс), государственная система регулирования экономики, инновации, приоритеты внешней торговли Украины, мировое хозяйство, тренды мировой торговли, энергетика.